

POLSKA TWÓRCZOŚĆ RELIG. W I POŁOWIE XVII w.: *LILIUS – MIELCZEWSKI – PĘKIEL*

→ dualizm stylistyczny: **2 nurty twórczości** (jak np. Monteverdi, Scacchi):
prima pratica = stile antico // *seconda pratica = stile moderno*

(1) **stile antico** = *stilus ecclesiasticus* = **renesowa** polifonia *a cappella* = *prima practica*:
- kontynuacja tradycji renesansowego kontrapunktu, styl koncypowany wokalnie (msze, motety): obsada *a cappella* – gł. **Kraków**: kapela rorantystów, później: kapela katedralna (Franciszek Lilius, Pękiel)

(2) **stile moderno** = **barokowy** = *styl koncerujący*:

- nowoczesny, pełen barokowych afektów, nowatorska harmonika + ekspresyjna melodyka.
 - oratoria, dialogi, madrygały, koncerty kościelne.
 - obsada wokalno-instrum.: **z b.c.**
 - gł. **Warszawa**: kapela królewska: gł. Scacchi.
-

FRANCISZEK LILIUS (ok. 1600-1657):

- syn przybyłego z Włoch [poprzez Graz] **VINCENZA GIGLI / LILIUSA** (=kapela w W-wie: 1596-1639).

I ETAP: edukacja w WARSZAWIE: 1626-32 (Zygmunt III Waza): **ojciec + A.Pacelli** (1602-1623), później **G.F.Anerio** (1624-30).

II ETAP: dalsza edukacja w RZYMIE: 1624-25: **G. Frescobaldi** (mieszkał w jego domu; także Andrzej Niżankowski 1633-34).

III ETAP: KRAKÓW 1632-57: kapelmistrz kapeli **katedry wawelskiej: zespół wok-instrum.**

- **KAPELA KATEDRALNA powołana w 1619** = *Collegium Musicorum* (**druga**: obok kapeli rorantystów): pierwszy kapelmistrz: **Annibale Orgas** (kierował też rorantystami).
- duży zespół: 30 osób; niekiedy **oba** zespoły występowały wspólnie.
- zarobki L.: skromne: rocznie 1500 florenów [Scacchi: 1700-3000];
- miał problemy finans., nie pozostawił majątku, długi, po śmierci procesy sądowe.
- Muzyka kapeli **katedry wawelskiej**: brak katalogu muzykaliów (jaki repertuar?)
- dzieła wielkoobsadowe, polichóralne,
- dzieła małoobsadowe/małogłosowe (zachowane druki).

ZNACZENIE L.:

- odegrał dużą rolę w rozpowszechnieniu włoskiej *seconda practica* w PL.
- **nauczyciel Mielczewskiego** (=Ninius: „Examen breve”, Braniewo 1647).
- **katedra wawelska**: obsługiwał najważniejsze uroczystości państwowe (koronacje, śluby i pogrzeby monarchów);
- stał się gł. najważniejszą osobą w Krakowie, **autorytetem** muz.;

DOROBEK L.:

= z ok. 95 zach. się tylko **24 utw.** (= połowa [12] w stylu koncertującym).

- większość utw. zach. w zbiorze należących niegdyś do luterańskiego kościoła św. Marii Magdaleny we Wrocławiu, a obecnie w Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz w Berlinie w tzw. „**kolekcji Bohna**”.

1) Utwory jednochórowe w *stile antico* (= większość dorobku): msze i motety:

- pisane dla **rorantystów** (głosy: A-2T-B), później prze-aranżowane dla kapeli **katedralnej** (na przełomie XVII/XVIII dodano partię organów)
- **msze** z długonutowym c.f., głosy DATB = ATTB (bez sopranu)

Missa a 4 voci: jedyna msza przeimitowana:

Przykład 9. Łączenie głosów w pary. Franciszek Lilius, *Missa a 4, Credo*, t. 18–26.

- 8 motetów (gł. z długonutowym c.f.).

2) UTWORY wielkoobsadowe (polichóralne): 36 utw. na 6-18 gł.

- 3 **msze** i 4 **koncerty kościelne** na 2 chóry: b. wysokie rzemiosło kompozyt.
- pełne **przepychu**, środki typowe dla *stile concertato* ;
- **typ koncertu charakteryst. dla stylu rzymńskiego**:
- **wieloodcinkowa** struktura architekt.; **kontrasty** wyrazowe służące oddaniu ekspresyjnych wartości tekstu liturg.: odc. powolne / szybkie (o żywej rytmice), głosy ciemne / jasne.

Np.:

- *Missa brevissima a 8 vocibus* na 2 chóry + b.c.: **chóry różne** (model wenecki),
- mimo obsady typowej dla późnego renes. (= *prima pratica*), faktura nie tak gęsta, ciągłe przecistawianie odcinków: imit./akordowe (homorytm.: ich przewaga):

- **Jubilate Deo** - Koncert kościelny na 11 gł. + b.c.:

- na 2 chóry: 5-gł. **wok.** [CCATB] + 6 gł. **instr.** (2vni, vla, 2 puzony, fg.), + org.:
- typowa dla struktury **wieloodcinkowa**, koncertowanie krótkich fraz przez. od gł. do gł.,
- podstawa kształtuowania to zasada **kontrastu** (akordy; technika imitacyjna szczałkowa);
- przecistawianie tutti/sola, przemienność metrum, wyjątkowe **efekty brzmieniowe**.

3). Koncerty kościelne maloobsadowe: [obsada mniejsza niż 4 gł.]

- z 9 tylko 4 zachowane (na 2 lub 3 gł. wokalne + bc. organy)
- nowy typ wirtuozerii wok., związ. z dynamiką i emocjonalnością tekstu.
- technika koncertująca (każda fraza w każdym z głosów, a nast. coraz bardziej zacieśnione imitacje aż do stretta): Np. *Haec dies*: lub *Tua Jesu dilectio* a 2, Canto e Basso:

26. (22) *Haec dies quam fecit Dominus à 2, A e B* (F. L.) – do II wojny światowej ikps w Gdańsku (Stadtbibliothek, sygn. Ms. Cath. q. 26), obecnie zaginiony; zachowany XX-wieczny odpis głosów (PL-Pu, ACh, sygn. Rkp 792 IV (olim II 12/1-14))
– AB, Org.
Wyd. Zygmunt M. Szwejkowski – MDK (1964).

Przykład 29a. Inicjalna fraza w koncercie *Tua Jesu dilectio* Franciszka Liliusa.

4) Utwory instrumentalne: z 12 tylko 2 zach.:

2. *Aria a 3. 2 Violin[i] e Gamba* (F. Lilius). D-W Cod. Guelf. 34.7 Aug. 2⁰, (nr 61), partitura w kodeksie z 1662 roku spisanym w Gotha.
– 2 vni, vla d. g., b.c.

>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>

MARCIN MIELCZEWSKI (ca. 1605-51):

Milczewski, Mielkowski, Mielezewski, Mylczewski, M.M.

- **najszerzej** znany komp. polski w XVII Europie (Gdańsk, Śląsk, Morawy, Słowacja, Saksonia, **Ukraina** (**Mikołaj Dylecki**), **Dania**, Paryż (?);
- **największy** dorobek pol. baroku (i różnorodny **gatunkowo**): **130 komp.** znanych z tytułów (=inwentarze), **90 utworów zachow. fragmentarycznie**, w tym: **do wykonania (w całości) 60 utworów** (a 30 we fragmentach).

BIOGRAM:

- 1632-1644 na dworze królewskim **w Warszawie**: instrumentalista (puzon, fagot).
- podlegał wł. kapelmistrzowi: **Marco Scacchi**;
- uczeń Franciszka Liliusa (Lilius => u Frescobaldiego) oraz **G.F. Aneria**(?); →Ninius: *Examen breve* (Braniewo 1647).
- podróże: w 1638 towarzyszył **Władysławowi IV** i jego nowo poślubionej żonie Cecylii Renacie (Habsburg) w ich podróży do Baden pod **Wiedniem**;
- **Adam Jarzębski** (*Gościniec Abo opisanie Warszawy*, 1643):

Marek Capellae magistrem
Skaki [=Marco Scacchi], a vicemagistrem
Pekiel [=Bartłomiej Pękiel], zacny organista;
Dobry z nimże komponista.
I Mielczewskiego też rzeczy
Do grania, śpiewania grzeczy.

- 1645 przeniósł się do **Wrocławia** na dwór **brata** królewskiego Władysława IV - **Karola Ferdynanda Wazy** (= biskup wrocławski i płocki): **zostaje kapelmistrzem** kapeli biskupiej;
- kapela **Karola Ferdynanda Wazy**: jeden z najlepszych zespołów w ówczesnej PL, złożony z muzyków włoskich i polskich.
- funkcję **kapelmistrza** pełnił do końca życia, nie zrywając kontaktów z dworem królewskim.
- podróże do Wilna, Gdańska i Krakowa, w 1650 był przez kilka miesięcy na Śląsku (rezydencje biskupa w Nysie i Opolu).
- w czasie pierwszego małżeństwa nabył **majątek** w Ujazdowie pod Warszawą,
- druga żona wniosła w posagu **kamienicę** koło Barbakanu w murach Starego Miasta.
- dalszy **awans finansowy**: kupno po powrocie do Warszawy **kamienicy** w pobliżu Rynku Starego Miasta (przy dzisiejszej ul. Jezuickiej 6).

TWÓRCZOŚĆ:

- Cały **dorobek** ofiarował, mocą testamentu, **Karolowi Ferdynandowi Wazie** (Wrocław).
- Do naszych czasów **nie dotrwał** ani zbiór muzykaliów, ani spis jego utworów (wzmiankowany w testamencie).
- **pełna sygnatura „Mielczewski”** tylko w 12 źródłach.; monogram „**M.M.**” powstał za życia i środowisku, gdzie M. był znany (identyfikacja: B. Przybyszewska-Jarmińska).
- kolekcja z **Wrocławia** (z dawnej Biblioteki Miejskiej) → obecnie w **Berlinie SB** (tzw. „**kolekcja Emila Bohna**”, **1839-1909**): **wrocławski organista, dyrygent, kompozytor.**
- **1887 zatrudniony w Akademisches Institut für Kirchenmusik (Breslau).**
 „Zbiór Bohna”: kolekcja muzykaliów, która powstała w wyniku połączenia materiałów nutowych pochodzących z **różnych wrocławskich kościołów skasowanych w 1810 roku**, głównie św. Elżbiety, św. Marii Magdaleny, św. Bernardyna i św. Krzysztofa, i została skatalogowana przez Emila Bohna – bibliotekarza Stadtsbibliothek we Wrocławiu. -- W 1945 roku zbiór został skonfiskowany przez armię sowiecką i **wywieziony do ZSRR**, a następnie, około 1957 roku, przekazany do NRD i zdeponowany w Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz (Berlin), znajduje się do dziś.
- Monogram „**M.M.**” - inne hipotezy:
 - => **Maciej Miskiewicz**, => **Marcin z Mielca**,
 - => **Mathias Mercker**, => **Martin Mayer**,
 - => **Marcello Minozzi**, => **Mario Marini**.

TWÓRCZOŚĆ:

- największy dorobek kompozyt. (różny gatunkowo) w pol. baroku (podobnie: Zieleński).
- łączył talent z grunt. znajom. rzemiosła komp.
- jeszcze w **1986** znanych tylko **28 komp.** → **BERLIN** (= Wrocław):
- **OBECNIE: 130 komp.** znanych z tytułów (=inwentarze), **90 utworów zachow.**
fragmentarycznie, w tym **do wykonania (w całości) 60 utworów** (30 we fragmentach).

- rękopisy + **2 druki**: **Wenecja 1643**: *Cribrum musicum M. Scacchi* (= kanon), **Jena 1659**: *Geistliche Concerete*, Ed. Joh. Havemann (= *Deus in nomine tuo*),
- największy zbiór kompozycji (40 pozycji) Mielczewskiego (sygnowanych **M.M.**)
zawdzięczamy muzykom z **luteranckiego** kościoła **św. Marii Magdaleny we Wrocławiu**.
- 24 msze. Z **mszy** znanych tylko z tytułów: dwie 8-gł, trzy 12-gł, trzy 16-gł.

RECEPCJA TWÓRCZOŚCI: najb. znany w EU komp. polski XVII w. przed Chopinem:

- znany w: W-wa, Kraków, Gdańsk (gdzie przebywał); Śląsk; Morawy (=Lewocza), **Słowacja** (=Kromieryż), **Saksonia** (= druk Jena 1659, Lüneburg), **Dania** (= enc. M.Schacht 1687), Litwa (Wilno), Paryż (?; Canzona).
- w wielu kompozycjach przepisanych dla kościołów **luteranckich** wprowadzano znaczne zmiany (teksty łacińskie zamieniano na **niemieckie**, o innej treści).
- **Ukraina**: na kompozycjach Mielczewskiego wzorowali się ukraińscy i rosyjscy twórcy wielogłosowej muzyki cerkiewnej → np. traktat: **Mikołaj Dylecki, Idea grammatici musikiyskoy** (1677; Moskwa 1679):

=> **2 odrębne nurty twórczości:** dualizm *prima* i *seconda pratica*

- (1) renes. polifonia *a cappella* → **stile antico**
- (2) barokowy *styl koncerujący* → **stile moderno**

(1) STILE ANTICO: tylko kilkanaście utw.

- do wykorzystania w kościołach: wokalne + organy (*basso seguente*: najniższe dźwięki).
- np. **Gaude Deui Genitrix** (1656, **rorantyści**): archaizujący styl 5-gł.: **długonutowy c.f. w TENORZE**. Wpływ Palestriny!

- osobna kategoria: 5 mszy "**lowickich**" => z **Łowicza** (dla znanej kapeli wok.

Kolegiaty w Łowiczu: *missa plena* (ordinarium + proprium): 4-gł. (A,2T,B = na chór **męski** z altem jako gł. najw.): *Missa rorate, Salve Sancta Parens, In modo Ecclesiae, Cibavit eos.*

- styl archaizujący: **długonutowy c.f. gregoriański w BASIE** (!!), motywy z chorału w innych;
- brak analogii: **błędy kopistów**: nieprawidłowości w prowadzeniu głosów, równoległe kwinty itp. = zniekształcone odpisy, „poprawione” pod k. XVII (pierwotny kształt zatarty).

(2) BAROKOWY STYL KONCERTUJĄCY (= STILE MODERNO):

- 50 wok.-instr. „**konzerty kościelne**” (z b.c.)
- największy przedstawiciel **koncertu kościelnego** (= reprezent. forma muz. baroku pol.)
- na szer. skalę środki **techniki koncertującej**:
- **przeciwstawianie** głosów męskich/żeńskich, dialogowanie chórów, partii wokalnych/instrumental., zmiany w obsadzie instrum.
- **koloratura**: pełna blasku, bogactwa ornamentów (jak kwiecistość barok. dekoracji i epitetów poet.).
- nawiązywał do kompozytorów **weneckich** (Monteverdi, Rovetta), **rzymskich**, w tym znanych mu muzyków warszawskich (**Anerio, Scacchi**) oraz **bolońskich** (Giacobi).
- wykorzystywał melodie pieśni i tańców, popularnych w Polsce.

1) KONCERTY WIELKOBSADOWE - *stile concertato*:

47 komp. polichóralnych (na 2 lub 3 lub 4 chóry wok.-instum.)

concertans (=soliści) + *cappella* (=ripieno) + instrumenty:

- **na 2 chóry** (4-6 gł) → 32 utw.: w tym 17 utw. na 12 głosów (2 chóry 6-gł: wok. i instr.: 2 vni, 4 puzony),

- **na 3 chóry**: (I-II wok., III instr.) lub I-III wok. (+ b.c.) → 6/11 utw.

- technika *cori spezzati*: przeciwstawianie obsady i faktury: solo/małogłos, imitacje/homofonia; łączenie tradycji **weneckiej** (trakt. instrum. i architektonika) i **rzymskiej** (brak różnicowania barwy).

Jubilate Deo: na 3 chóry wok. (+ b.c.), *Victimae paschali laudes*

<https://www.youtube.com/watch?v=JhvyZjiYYoQ> - *Missa triumphalis* - live

na 4 chóry (I-II wok, III-IV instr.) → 9 utw.

Magnificat III Toni, Magnificat VI Toni,

Triumphalis dies: na 4 chóry i instr.: katalog nr 66.

- bogactwo pomysłów i efektów brzmien., pełen rozmachu, figuracji wok. (jak koloratury skrzypc.). <https://www.youtube.com/watch?v=BvGt9KElgfE> - live

Virgo prudentissima a 16 - https://www.youtube.com/watch?v=W_rFjzvmXJA 55'20

+ Naxos <https://www.nml3.naxosmusiclibrary.com/catalogue/K617226>

„WENECKI KONCERT RITORNELOWY / RONDOWY”: 7 utworów (2x4, 2x6)

Benedictio et claritas [„Uwielbienie i chwała”]

Currite populi.

Plaudite manibus.

Ingredimini Omnes.

→ **Benedictio et claritas**: 6-gł. chór, 2 viol, 4 tromb. + b.c. (**nr 11**):

forma **ritornelowa/ rondowa/refrenowa**/ z powracającym 3-krotnie **refrenem** i kupletami:

Forma: **A-B-A-C-A**

=> **REFREN (A)**: *tutti* (cały zespół): prosta, masywna faktura **akord.**, metrum **trójdz.**;

=> **KUPLETY (B, C)**: krótkie, silnie skontrastowane rytm. i faktur., zmniejszona i zmienna obsada, w metrum **parzyst.**;

- *tutti A* wraca jako **refren/ritornel** rozdzielający **KUPLETY B i C** [*nieraz wstępna sonata*],

- wielka masa dźwiękowa, dostojeństwo; lubowanie się w okazałości i przepychu dźw.

Tabela 7. Schemat architektoniczny koncertu rondo-wego (wg <i>Benedictio et claritas</i> M. Mielczewskiego).												
Obsa-da	Sonata	Refren	Kuplet 1			Refren	Kuplet 2			Zakoń-czenie		
			A				B					
			a	b	c		a	b	c			
C1												
C2												
A												
T1												
T2												
B												
Vn1												
Vn2												
Trb 1												
Trb 2												
Trb 3												
Trb 4												
B.c.												
Takty	1-30	31-54	55-64	64-70	70-76	77-91	92-98	99-102	103-125	126-140	141-145	

<https://www.youtube.com/watch?v=Phr1V3z1R1w> - The Sixteenth

<https://www.youtube.com/watch?v=iwcNHu0OoAU> - live

<http://www.muzykotekaszkolna.pl/kanon/marcin-mielczewski-benedictio-et-caritas/> - Bonrus

Msze koncertujące:

- w całości (tzn. jako pełny cykl 5-cz.) zachowały się dwie:
Missa O Gloriosa Domina oraz **Missa Sancta Anna**,
- dwie jako niepełny 2-częściowy cykl **Kyrie i Gloria**:
Missa Triumphalis oraz **Missa Cerviensiana** - dwa chóry 4-gł (CATB + CATB) z 6-gł zesp. inst.. (2 skrzypiec i 4 puzonów): niezidentyfikowana pieśń.
<https://www.youtube.com/watch?v=-hTCReKjbflk> - Missa Cerviensiana
<https://www.youtube.com/watch?v=JhvYZjYYoQ> - Missa Triumphalis live
- **Miss super O gloriosa domina**: 6-gł (klasyczny układ: 2CA2TB) + b.c. ➔ 3 przekazy!
wszystkie 5 ogniw cyklu

PIEŚŃ: **O Gloriosa Domina** [„O Pani Chwalebna”]: szeroko znana w **katolickich** kręgach, prosta melodia, wiele wariantów.

- już w XVI w. posiadała polski tekst (Jakub Wujek: „*O Gospodze uwielbiona*”)
- w XVII, hymn polskiego wojska pod wodzą Stefana Czarneckiego,,
- zapisy: 1586 (kancjonał ze Staniątk), 1647 (J.A. Gorczyn: *Tabulatura muzyki*, druk z 1647). Gorczyn podaje 2 warianty: jeden z nich wykorzystał M.M.

M.M. cytuje MELODIĘ w całości tylko w *Kyrie*, ale pierwszy człon jest we wszystkich 5 częściach (zawsze w metru nieparzystym); melodia pieśni jest słyszalna w ¼ przebiegu mszy (= msza musiała być odbierana jako b. bliska, znajoma).

https://www.youtube.com/watch?v=lHSxyX_J7tg - Kyrie (= *Msze staropolskie*)

<https://www.youtube.com/watch?v=Z78nB1VnYpY> – Gloria (j.w.)

Virgo prudentissima a 16: https://www.youtube.com/watch?v=W_rFjzvmXJA

Vesperae dominicales (*Dixit dominus*, *Confitebor*, *Beatus vir*, *Laudate pueri*, *Magnificat*)

<https://www.youtube.com/watch?v=azInIaWrldk>

KONCERTY MAŁOOBSADOWE: obsada poniżej 4 gł. (➔ W-wa: T. Merula, Anerio, Valentini, Lilius, Scacchi, **Zieleński**). - 4 tylko utw. - m.in.:

Deus in Nomine Tuo (tekst z Ps. 53): na **bas solo**, 2 skrzyp., fagot i b.c.

- = jedyny zachow. **konc. solowy**; edycja w: *Erster Theil Geistlicher Concerten ... Martini Mielczewski* (Jena 1659 => po śmierci M.):
- barokowa emocjonalność i **retoryka** („niedozwolone” skoki, chromatyka).
 - forma zgodna ze strukturą syntakt.-log. tekstu: fragmenty, które stały się podstawą wieloodcinkowej formy koncertu.
 - wstęp: instr. **sinfonia**, przechodząca w koncertujący dialog skrzypiec i fagotu;
 - potem bas, ekspresyjny, łączący arioso z recytatywem (o wyrazistej rytmice i bogatej koloraturze).

<https://www.youtube.com/watch?v=15JQaitQG54> – Bornus

<https://www.youtube.com/watch?v=aXa7HI1iiEA> – live

<https://www.music-island.pl/opisplyty-cor+16153.html#> - The Sixteen / Eamonn Dougan

BARTŁOMIEJ PĘKIEL (zm. 1670): *Pekel, Peckel, Pekell.*

➔ **Giacomo Carissimi (1605-1674)**

Wybitny talent o europ. formacie, tw. reprezentuje najlepsze cechy języka dźw. baroku.

- od młodości związ. z kapelą króla w W-wie. Już przed 1637 zatrudniony jako organista,
- od 1641 **wice-kapelmistrz**, a po wyjeździe Scacchiego (1649) **kapelmistrz** (ważne: pierwszy kompozytor nie-włoskiego pochodzenia).
- posiadał dobra w Ujazdowie, przyznane mu przez Władysława IV,
- W-wa spustoszona najazdem Szwedów: w 1655 osiedlił się w Krakowie,
- po śmierci F. Liliusa (1657) został kapelmistrzem kapeli katedry. na Wawelu.

ZACHOWANY DOROBEK: 29 utworów:

- w rękopiśmiennych kopiach (Kraków, Gdańsk, Lublin, Berlin, Uppsala), spisanych przez skryptorów obcego i polskiego pochodzenia (m.in. rorantystę ks. Macieja Miśkiewicza [ówczesny prepozyt kapeli rorantystów] ➔ **Missa pulcherrima**);
- druk: trzy kanony opublikowane przez Scacchiego w *Xenia Apollinea*:
Xenia Apollinea - dodatek do *Cribrum musicum*, Wenecja 1643.
=> trzy *Canones a 6*: kanon potrójny oraz dwa kanony dwugłosowe z kontrapunktem czterech głosów.
- **dwa okresy**:
- (I) Warszawa: jako kompozytor królewski uprawiał **stile moderno**,
- (II) Kraków: jako muzyk katedralny - szeroko rozumiane **stile antico**.

I. Stile moderno: wokalno-instrumentalne, zróżnicowana obsada, bogactwo środków fakturalno-wykonawczych:

MSZE:

- **Missa Concertata La Lombardesca** (cykl 6 cz.) - oryg. zaginął podczas II wojny.
- 13-gł (2S, 2A, 2T, 2B, 2 skrzypiec, 3 puzony) + basso continuo.
- nazwa od tańca w stylu **lombardzkim**, na kanwie którego mogła zostać skomponowana.
- **msza koncertująca**: trzy zespoły: dwa wokalne (4-gł., identyczne) i jeden instr.
- koncertowanie, dialogowanie: przeciwstawianie instrum./wokal.; solo/tutti (+ b.c.),
- mistrzowskie władanie wielką **masą** głosów, ciekawe **efekty** brzmien., monumentalna, olśniewająca potępą i przepychem brzmienia.
- całość oparta na 1 głównym temacie, poddawanemu zmianom wariac. i łączaniu z nowymi tematami.

== <https://www.youtube.com/watch?v=lT8ZBRqQWZ8> = The Sixteenth: CD

<https://www.youtube.com/watch?v=JryzJsGsOOE> – The Sixteenth: wywiad

- **Missa a 14** (2 soprany, 2 alty, 2 tenory, 2 basy, 2 skrzypiec, 2 violette, viola basowa, basso continuo) – zach. tylko **Kyrie i Gloria**.

<https://www.youtube.com/watch?v=1YsTVE2JnTw&t=853s> – The Sixteenth

- dialogo *Audite Morales ; Dulcis amor Jesu* → osobny temat

.....
II. Stile antico: dzieła wokalne (zaopatrzone niekiedy w bc.): *a cappella*, **z b.c.**, przeważnie 4-gł., wykonywane w środowisku wawelskim dla *Kapeli Rorantystów* (porzuca barokowy styl): **msze, motety i pieśni**.

(1). dwie 8-gł. msze z b.c., **na 2 chóry** identyczne (char. użytkowy, *senza ceremonie*):

Missa senza le ceremonie [I] – 2S, 2A, 2T, 2B, basso continuo

Missa senza le ceremonie [II] -2S, 2A, 2T, 2B, basso continuo:

- szybka przemienność chórów, dominacja faktury homorytmicznej,

<https://www.youtube.com/watch?v=0eniCkGO6a4> – *ceremonie [I] Gloria*

<https://www.youtube.com/watch?v=B5cfh1dLI3k> - *ceremonie [II]: 9'00*

(2). **Missa paschalis** (alt, 2 tenory, bas, basso pro organo): ta sama pieśń co u Leopoldy, prosta faktura akord.:;

<https://www.youtube.com/watch?v=m64BjiuftmU> - Kyrie

(3). **Missa brevis** (alt, 2 tenory, bas, basso ripieno): gęsta faktura polifon., obfite imitacje (Credo: fuga podw.!), dostojeństwo i powaga;

<https://www.youtube.com/watch?v=ZP89tRARYVA> - live

<https://www.youtube.com/watch?v=H1MKVMeAFcM> - live

(4). **Missa Pulcherrima ad istar Praenestini** 4-gł. (sopran, alt, tenor, bas, basso ripieno):

- najlepsza z okresu **krakowskiego**, kopia z 1661: ostatnia? („najwspanialsze dzieło relig. pl. baroku”).

= *Msza Najpiękniejsza na wzór Palestriny*) → *Praeneste* to starożytna nazwa Palestriny.

- cechy nawiązujące do **Palestriny**: jednorodna, pozbawiona nagłych kontrastów rytm. i metrycznych, zdominowana przez przeimitowanie; renesansowa obsada głosów.

- **zintegrowanie** cyklu jednym tematem muz.

- dzieło zdumiewa poziomem **warsztatu** polifonicznego – mistrzowski kontrapunkt,

- nacechowana nową, **barokową estetyką**: brak naiwnych, renes. ilustracji, lecz osobista, sugestynna **ekspresja**;

- elementy stylu **barokowego**: nowe kształtowanie **melodyki** (np. kwarta zmniejszona w wariantie tematu głównego);

- niespokojna i zmienna **rytmika**,

- oddany głęboki **liryzm** tematu (we wszystkich częściach),

- **figuracje o instrum.** rodowódzie (różni się od oszczędnej melodyki dzieł renesans.);

- progresywne kształtowanie melodyki niektórych fragmentów (np. w *Amen* zamykającym część *Gloria*),

Wniosek:

- odbiega od innych dzieł: Pękielowi **nie** chodziło o wierną replikę stylu Palestrinowskiego, lecz o **twórcze połączenie** własnego języka dźw. ze Style **alla Palestina**.

= TYTUŁ ['najpiękniejsza']: czy nadany przez skryptora wawelskiego (= ks. **Macieja Miskiewicza**], czy przez samego Pękiela??

- T. Jasiński: odnalazł model (=źródło melodyki): pieśń **O Ross, schöne Ross** (sprzed 1621) na Narodzenie NMP: **O Roß, schöne Roß** = (*O rózo, piękna rózo*),

- to niem. kontrafaktura średniow. pieśń łac. **Pulcherrima rosa** [= *Najpiękniejsza róża*]

https://www.youtube.com/watch?v=kORZxD_Clf4&list=RdkORZxD_Clf4&start_radio=1&t=8 Gloria (Kosendiak)

<https://www.youtube.com/watch?v=AeVVcXzU3Ws> – CD 2013: Agnus (Kosendiak)

https://www.youtube.com/watch?v=sPqbgZ_AEYU

<https://www.youtube.com/watch?v=ZVqJEl0gI-4o> - live

<https://www.youtube.com/watch?v=JLjyfXWzDwU>

Sub tuum praesidium (Pod Twoja obrone)

Salvator orbis (Zbawca świata)

Salvator orbis (Zbawca świata),
Magnum nomen Domini (Wielkie imię Pana):

Magnum no

Ave Maria: Assumpta es María https://www.youtube.com/watch?v=hQID0e_Viw8

Resonans Jędrzychów (Brzmi pochwalamy):

Resonet in laudibus (Brzmi pochwałami):
<https://www.youtube.com/watch?v=VD-8PNkVVA>